

POTOPA

Napsal: HENRYK SIENKIEWICZ Velký historický román.

Těch bylo ohromné množství, a skoro vesel. Od té doby, co po jmenovitě sedláků, nebo šlecht, která nebyla s to s levého břehu ujtí, hnána byla do zajetí, nebo život na prazích domů svých položila.

Pan Ondřej každou chvíli se potkával s hromadami sedláků se ženami i dětmi, ženoucími před sebou stáda ovcí, koní i hovězího dobytka. Tato část vojvodství trockého, dotýkající se Prus, byla zamožná a úrodná, lid byl bohatý, měl co zachraňovat a přehovívati. Blížící se zima neodstraňovala sběhy, kteří byli odhodláni čekat na lepší dny na lesním mechu v salaších sněhem pokrytých, než by v rodných vesních smrt z rukou nepřítelů očekávali.

Kmitie často se přiblížil k utukajícím hromadám lidu, nebo k ohnům, jež za noci z lesních houštin svítily. Všude, kde setkal se s lidmi s druhého břehu, z pod Kovna nebo ze vzdálenějších ještě krajín, slyšel strašné vyprávění o ukrutenství Žoltarenka a jeho společníků, kteří nadobro všude hubili obyvatelstvo bez ohledu na věk i na pohlaví, pálili vesnice, ano porážili i stromy v sadech — toliko zemi a vodu zůstávajíce. Nikdy vpády tatarské nezačínaly po sobě takové spustošení.

Netoliko že vraždili obyvatelstvo, ale spůsobu nejděvinnější vymyšlenými je mohl. Mnozí lidé přehali, když se jich zmocnilo sílenství. Ti naplňovali hlubiny lesní strašným křikem. Jiní, až už přešli na tuto stranu Němena a Vilie, až už lesy a houštiny i bahna je dělily od oddílů Žoltarenkových, byli stále ještě jakoby v horoučce a v očekávání výpadu. Mnozí vztahovali ruce ku Kmitovi a k jeho oršánským jezdcům, prosíce o zachránění, o milosrdenství, jakoby nepřítel stál těsně za nimi.

Ujžděly k Prusům také kočáry šlechtické, dovážející do bezpečných míst starce, ženy a děti; za nimi táhly se vozy se služebníctvem, se zásobami, s dobytkem a s náradím. Všude poplach, strach a žalost, že nastává živobytí tulácké.

Pan Ondřej těšil ty nešťastné, říká jim, že Švédové již brzo řekou překročí a nepřítel daleko zaženou. Tu sběhové vztahovali ruce k nebi volající:

— Dejž Bůh zdraví! Dejž Bůh stěží našemu knížeti vojvodovi za to, že statečný ten národ k naší straně přivedl. Až Švédové přijdou, vrátíme se domů do spálenišť našich.

A všeobecně tak knížeti bylo žehnáno. Od úst k ústům podávali si lidé zprávu, že za nedlouho už překročí Vilii v čele vlastních i švédských vojsk. Předem vychvalována byla už "skromnost" švédská, kázeň i dobré zacházení s obyvatelstvem. Radzivila jmenovali litevským Gedeonem, Samsonem, vysvoboditelem. Ti lidé z krajín, páchnoucích čerstvou krví a požářem, očekávali ho jako spasení.

A Kmitie slyše ta žehnání a přání, jež Radzivila téměř modlou činila, sesiloval se u víře v Radzivila a opakoval si v duchu:

— Takovému pánu sloužím! Zavru oči a půjdu slepě za jeho osudem. Je časem strašný a nepochopitelný, ale má větší rozum než jiní, lépe ví, čeho je třeba, a v něm jediném je spasení.

Ulehčilo se mu při té myšlence, i jel tedy dále s větší nadějí v srdci, rozděljuje duši mezi stesk po Kejdanech a mezi rozmyšlení o nešťastném stavu otčiny.

Stesk rostl stále více. Cervenou pentličku za sebe nehodil, první ohniště vědem vody nezalil, čtěl, že to nespomůže, a pak ani nechtěl, aby to sponohlo.

— Ach, kdyby tu byla, kdyby ten pláň a ty nářky slyšela, neprosila by Boha, aby mne obrátil, neřkala by, že bloudím, jako oni kacíři, kteří pravou víru opustili. Ale na tom nezáležel. Však ona se přesvědčí, pozná, že její rozum bloudil. A pak bude, jak Bůh dá. Snad se v žití ještě setkáme.

Stesk vzrůstal se v mladém šlechtici, ale zároveň i přesvědčoval, že kráčí po pravé, nikoli po bludné cestě, a to poskytl mu klid dušný nezaměšlý. Pochybnosti, tákavost myšlení, výčitky zvolna ho opouštěly, i jel ku předu a ponořoval se do bezmezných lesů

skoro vesel. Od té doby, co po slavných zápasech s Chovaňským do Lubiče přijel, necítil se býti tak statným jako teď.

V tom měl vousatý Charlamp pravdu, že není proti duševnímu starostem a nepokojům léku nad cestu. Zdraví měl pan Ondřej železné a sebevědomí vracelo mu stále starou touhu po dobrodružstvích. Viděl je před sebou, usmíval se na ně a hnal malý svůj průvod ku předu bez oddechu, zastavuje se toliko na krátké nocehy.

Stále měl na mysli Olenku uplakanou, chvějící se v jeho loktech jako ptáče a říkal si: vrátím se.

Časem mihla se před ním postava hetmanova, posupná, ohromná, hrozná. Ale snad právě proto, že se od ní stále více vzdaloval, stávala se mu postava ta přímo drahou. Dosud klaněl se Radzivilovi, nyní počínal ho milovat. Dosud ho Radzivil uchvačoval jako silný vodní vír uchvačující a přitahuje si vše, co se dostane do jeho okolí, nyní cítil Kmitie, že z celé duše rád chce s ním jít.

A z dálky rostl obrovský vojvođa stále více v očích mladého rytíře i nabýval téměř nadlidských rozměrů. Nejednou, když pan Ondřej na nocehu oči k usnutí zavíral, vidal hetmana sedícího na trůně vyšším než vrcholky sošen, a korunou na hlavě, s tváří tak, jak ji vidal — posupnou, ohromnou, v rukou meč a žezlo a pod nohama celou Republiku.

I klaněl se v duchu jeho velikosti.

Třetího dne cesty zůstavili Němen daleko za sebou a vešli do krajiny ještě mnohem lesnatější. Sběhů potkávali cestou stále ještě celé hromady, a šlechta, která nemohla ke zbraní sáhnouti, ujížděla téměř bez výjimky do Prus před nájezdy nepřátel, kteří nejouce na uzdě držáni pluky radzivilovskými a švédskými, pouštěly se časem hluboko do kraje, až po samy hranice Prus. Loupež bývala hlavním úcelem. Nejednou byly to sbory, jež jen se zdály k vojsku Žoltarenkovu náležeti, jež ale ve skutečnosti neuznávaly nad sebou žádného velení, byly prostě rotami zbojníků, tak zvanými partami, jimž časem i domácí lotřiči veleli. Ti unikající setkáním s vojskem v poli, ano i s čeledí městeckou, napadali menší vesnice, dvory a pocestné. Potírala je šlechta na vlastní pěst se svým dvorským lidem, ovesovala jimi sosny podél cest, přes to ale bylo snadno setkat se s takovou čeládkou v lesích, a proto musil pan Ondřej nyní dbáti neobyčejně opatrnosti.

Leč o něco dále v Pilviškách nad Šesupou nalezl již pan Kmitie obyvatelstvo klidné na svých místech sedící. Měšťané vyprávěli mu však, že před nemnoha dny bylo starostenstvo ježich napadené silným oddílem Žoltarenkovým, na pět set lidí čítajícím, kterýž byl podle obyčejé nadobro lid pobil a vyhubil, a město by byl po dymu pustil, kdyby se z nedanáni nebyla dostavila pomoc, jež jako by byla s nebe spadla.

— Bohu jsme se už poroučeli — pravil hospodář, u něhož se pan Ondřej na nocehu zastavil — když tu svaří páne seslali nám jakýs prapor. Myslíli jsme zprva, že je to nový nepřítel, ale byli to naši. Škočili na Žoltarenkovy lotry a za hodinu je pobili na dobro, ovšem že také s naší strany pomoci se jim dostalo.

— Jaký to byl prapor? zeptal se pan Ondřej.

— Kéž jim dá Bůh zdraví! Neřekli nám, kdo jsou, a my jsme se také nemohli ptáti. Nakrmili koně, vzali si trochu sena a chleba a odjeli.

— Ale odkud přišli a kam jeli?

— Přišli od Kozlovy Rudy a odjeli k jihu. My, kteří jsme již chtěli do lesů utéci, rozmyslili jsme se a zůstali jsme doma, neboť nám pan podstarosta pověděl, že po takovém poučení se na nás nepřítel tak hned nepodívá.

Kmitie velice zajímala zpráva o ané hitvě, proto ptal se dále:

— A nevíte, kdo tomu praporu velí?

— Nevíme, ale plukovník jsme viděli, neboť na náměstí s námi rozmlouval. Nezdá se být takový bojovníkem, jakým vsuktku jest ...

— Tam jest kníže.

— Volodyjovski! vykřikl pan Kmitie. — Ať je to pan Volodyjovski nebo ne, požehnány buďte jeho ruce, kéž mu Bůh dá, aby se stal hetmanem.

Pan Ondřej hluboce se zadumal. Patrně jel touže cestou, kterouž před několika dny vedl pan Volodyjovski svůj lid laudanský. Bylo to zcela přirozeno, neboť oba směřovali k Podlesí. Ale panu Ondřeji přišlo na mysl, že pospíháje, snadno by mohl dohoniti malého rytíře a padnouti do jeho rukou, a pak všechny listy Radzivilovy dostaly by se do rukou konfederátů. Příhoda taková mohla by zničit celou jeho misi a mohla by přinésti Bůh ví jaké škody vůči Radzivilově. Z té příčiny rozhodl se pan Ondřej, že několik dní v Pilviškách zůstane, aby laudanský prapor měl čas odjetu co nejdále.

Lidé i koně jedoucí téměř bez oddechu z Kejdán, (neboť krmili vždy jen malou chvilku po cestě), potřebovali odpočinku. Proto poručil pan Ondřej koně odstrojiti a ubytovati se v krémě.

Následujícího dne se přesvědčil, že netoliko jednal rozvážně, ale i moudře, neboť ráno, sotva že se oblékl, již stnul před ním krémář.

— Novinu přináším vaší milosti — řekl.

— Je dobrá?

— Ani dobrá, ani zlá, jenom že máme hosty. Veliké panstvo se svým dvorem sem dnes ráno přišlo a zastavilo se v domě starostově. Je to regiment pěchoty a co jízdy, vozů, co služebníctva! — Lidé myslili, že přijíždí sám král.

— Který král?

Krémář počal obracet čapku v ruce.

— Pravda, že teď máme královna, ale žádný z nich nepřijel, nýbrž jenom kníže podkoní.

Kmitie vyskočil rovnýma nohama.

— Který kníže podkoní? Kníže Bohuslav?

— Tak jest, vaše milosti. Bratrovce knížete vojvody vilenského.

Pan Ondřej zatleskal podivněm.

— He, jak se potkáme.

Krémář pochopil, že jeho host jež známý kníže Bohuslav, poklonil se ještě níže než včera a vyšel z jizby, a Kmitie počal se spěšně strojiti a za hodinu byl již před domem starostovým.

Celé městečko bylo plno vojska. Pěchota na náměstí rozestavila muškety do kozlíků, jízda sesedla již s koni a uhostila se v městských domech. Vojáci i dvořané stáli v nejrozmanitějších úborech před domy nebo se procházeli po ulicích. Z úst důstojníků bylo slyšeti rozmluvy francouzské nebo německé. Nikde nebylo polského vojáka, nikde polského kroje mušketýři i dragoni oděni byli podivně, ano i zcela jinak než cizozemské prapory, jež pan Ondřej v Kejdanech vidával; nebyli vystrojeni na německý, nýbrž na francouzský způsob. Vojsko však bylo pěkné a tak nádherné, že bylo každého řadového vojáka za důstojníka pokládali; pan Kmitie byl jim nadšen.

Důstojníci prohlíželi si ho také zvědavě, neboť byl se odělán sátem aksamitovým a brokátovým, a šest mužů oděných pestrými barvami šlo jako assistence za ním.

Na nádvoří starostova domu tužili se dvořané, vesměs podle francouzského kroje vystrojeni, pážata v baretech pery ozdobených, a štolbové v kroji švédském ve vysokých botách s velikými holennými.

Kníže patrně neměl v úmyslu zůstati déle v Pilviškách, zastavil se toliko k vůli nakrmení, neboť vozy nebyly zataženy do kolen, a štolbové krmili koně z plechových sít, jež jim přidrážovali.

Kmitie osámil důstojníkově, veličmu strážil před domem starostovým, kdo jest a s čim přijíždí, a důstojník odešel, aby knížeti zprávu podal. Po chvíli se spěšně vrátil se vzkazem, že kníže si žádá co nejdříve vyslanec hetmanova, a ukazuje Kmitiovi cestu, vešel s ním zároveň do domu.

Překročil sít, zastal v prvního pokoji, v jehelné, několik dvořanů, kteří sladce dřímali, majíce nohy na křeslech nataženy. Patrně z poslední své stanice přišli záhy musili vyjeti. Před dvořany následujícího komnaty se důstojník zastavil a uklonil se panu Kmitiovi, řekl po německu: — Tam jest kníže.

Hy-Tex Brick

cihly, zhotovené v Omaze, mají tu nejlepší jakost i vzhled a barvu. Neopomeňte žádati cihly od—

Hydraulic Press Brick Co.
1302 W. O. W. Bldg.
Omaha, Nebraska

Pan Ondřej vešel a zastavil se na prahu. Kníže seděl před zrcadlem postaveným v rohu komnaty a tak bedlivě prohlížel svou tvář, patrně čerstvě nalíčenou bílou a růžovou barvou, že přichodu Kmitiova nepozoroval. Dva komorníci klečeli před ním, dopínali mu přeský na vysokých cestovních botách, a on zvolna nádechával si rovně nad čelem zastrženou část zlatově světlé paruky, nebo snad i vlastních svých bujných vlasů.

Byl to člověk ještě mladý, asi pětáctiletý, který vyhlížel ale nejvýš jako pětadvacetiletý. Kníže ho znal, ale vždy naň pohlížel se zvláštní zvědavostí, protože kníže Bohuslav slyšel velkou slávu rytířskou, již si dobyl hlavně v soubojích s rozmanitými zahraničními magnáty, a pak pro zvláštní jeho postavu, kterouž si zapamatovati musil každý, kdo ji jednou ušel. Kníže byl vysoký, silně urostlý, ale na širokých ramenech seděla hlava tak malá, jako by byla z jiného těla vzata. Tvář měl rovněž nezvykle drobnou, přímo jinoskou, ale nebylo v ní souměrnosti. Nos měl volký, římský, veliké oči nevysvitelné krásy a velikého lesku s pohledem smělým, přímo orlím. Vedle tohoto nosu a vedle těchto očí ostatní tvář obklopená dlouhými hojnými kučerami téměř úplně mizela; ústa měl téměř dětská, nad nimi malý knírek, jenž sotva zakrýval horní ret. Jemnost pleti, zvyšovaná růžovým a bílým lídem, činila ho podobným panně, ale zároveň smělost, pýcha a sebevědomí, jež se v obličejí tomto zračily, nedovolovaly zapomenouti, že je to onen proslulý chebreur de noises, jemuž ostré slovo snadno vyletělo z úst, ale kord ještě snadněji z poehvy.

V Německu, v Holandsku a ve Francii vypravovány přímo divy o jeho činech vojenských, o pláčkách, dobrodružstvích a soubojích. V Holandsku vrhl se do největší bitevní vrávy mezi neuvnané pluky pěchoty španělské a vlastní svou knížecí rukou dobyval prapory a děla; v čele regimentů knížete Oranžského dobýval baterie, kteréž starí vůdové uznávali za nedobytné; nad Rýnem v čele mušketyrů francouzských rozbíjel těžké pluky německé v třicetileté válce vyvívené; v souboji ve Francii ranil nejproslulejšího mezi francouzskou šlechtou šermíře, knížete de Fremouilla; a druhý proslulý zabiják, baron von Goetz na koleno ho prosil, aby mu život daroval; ranil barona Grota, začež musil od knížete Januše vyslechnouti trpké výčitky, že sevedňuje důstojnost svou knížecí, stavě se k zápasu s lidmi, jež mu stavem rovní nejsou; on konečně před celým dvorem francouzským na plesu v Souvru udeřil ve tvář markraběte de Rieux za to, že naň "ošklivé" promluvil.

Souboje odhývané na zapřenou po menších městech, po krémářích, a zájezdech patrně nebyly počítány.

Byla to směsice zženštilosti a bezpříkladné odvagy. Když zřídka kdy na krátko do otčiny přijel návštěvou, zaměstnával se spory s rodem Sapiechů a hony. Ale na lovech musil mu lesníci vyhledáti medvědice s mláďaty, jakožvzěr nejebezpečnější a nejurputnější, a na ty pak šel ozbrojen toliko ostřepem. Ostatně se doma nudil, jezdil domů nerad, nejmáštěji ještě v době vojny. Velkým vítězstvím se vyznamoval pod Berestečkem, pod Mahyloven a v Smolensku. Vojna byla jeho životem, a jeho duch bystrý a hladký stejně byl způsobilý k intrikám a k diplomatickým plotičkám.

V těch uměl být trpělivým a vytrvalým, mnohem vytrvalejším než v láskách, ježichž dlouhá řada doplňovala historii jeho života.

Na dvorech, na kterých kníže přebýval, býval postarchem mužů, již měli krásné ženy. Zjistě proto sám nebyl ženat, ačkoliv jak vznešený rod, tak nespočetný téměř majetek ho činily nezámoženější partii v Evropě. Ženili ho královská rodina francouzská, Maria Ludvika polská, kníže Oranžský a strýc kurfirst Brandeburský, ale on domůl dával přednost svobodě své.

— Věna nepotřebuji — říkával cynicky — a jiných potěšení také nemám nedostatek. Tak dospěl třicátého pátého roku věku svého.

Kmitie stoji na prahu, zvědavě si prohlížel jeho tvář, kterou zrcadlo ukazovalo. Kníže rozčečřoval si v zamyšlení vlasy nad čelem, a teprve když pan Ondřej dvakrát zakašlal, řekl, aniž hlavu obrátil:

— Kdo jest zde? Posel od knížete vojvody?

— Přicházím od knížete vojvody, ale nikoli jako posel — odvětil pan Ondřej.

Kníže odvrátil hlavu od zrcadla a užřev nádherně oděného mladého muže, poznal, že nemá co činiti s pouhým služebníkem.

(Pokračování.)

Porušené zažívání.

Víte dobře, co se stává, když vaše zažívací ústrojí bylo poruшено. Čtete proto, co praví pan Mat. Podobník, z Oregon, Ill.: — "Mohu Vám poděkovati za Severovu Žaludeční hořkou. Po dlouhý čas jsem trpěl poruchou v zažívání, avšak od té doby, kdy jsem počal užívati Severovu Žaludeční hořkou, porucha ta se ztratila." — Severova Žaludeční hořká (Severa's Stomach Bitters) jest výtečnou silivkou zeslabeného žaludku, dodávající dobrou chuť k jídlu a odporučení hodnou při nestravnosti, nezajímavosti a zácpě. Lidé slabé soustavy, zvláště i ženy, naleznou v léku tomto značné posily. Občasná dávka i zdravému člověku velmi prospěje. Ceny 50c a \$1.00. Na skladě všude v lékárnách, aneb přímo od W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Ia. — Advertisement.

FRANK BRODIL

majitel feznického a uzenáského závodu.

1250 Již. 13. ul. Tel. Doug. 4333. Omaha

Nejlepší a nejčerstvější zboží stáje na skladě. O pravdivosti toho svědčí neustálé vzrůstání kruhu zákaznictva. Přesvědčete se!

SO. OMAHA, NEB.

3 IN ONE OILS. CLEANS POLISHES. PREVENTS RUST.

3-In-One is a light, pure oil compound that never gums. 3-In-One lubricates perfectly sewing machines, typewriters, bicycles, locks, clocks, guns, lawnmowers—everything that ever needs oiling in your home or office. No grease. No acid. A little 3-In-One on a soft cloth cleans and polishes perfectly all veneered or varnished furniture and woodwork. Sprinkled on a yard of black cheesecloth it makes an ideal Dustless Duster Cloth. 3-In-One absolutely prevents rust on gun barrels, auto fixtures, bath room fixtures, gas ranges, everything metal, indoors or out, in any climate. It sinks into the unseen metal pores and forms a protecting "overcoat" which stays on. Free—3-In-One—Free. Write today for generous free bottle and the 3-In-One Dictionary of hundreds of uses.

3-In-One is sold in all good stores in Jello bottles: 1lb (1 gal.), 25c (3 oz.), 50c (8 oz., 1/2 pint). Also in new patented Handy Oil Can, 25c (3 1/2 oz.).

3-IN-ONE OIL COMPANY
62 N. Broadway
New York City

3

Commonwealth Life Ins. Co.

FRANS NELSON, President

Západní společnost pro západní lid. Pojištění v platnosti za \$10,000,000.00. Nového pojištění získáno v r. 1914 — přes \$1,000,000. Nejspolehlivější společnost v Nebrasce.

URADOVNY:

724 Omaha National Bank Building

W. J. MANSFIELD, český zástupce.

37.6m

Blesk nemůže udeřit

když dostane se tam Shinn dřivo

JOS. T. VOTAVA

PRÁVNÍK

Úřadovna: č. 6. pokoje 500 Bee Building.
Telefon: Douglas 651.
OMAHA NEBRASKA

Dr. B. DIENSTBIER

český zubní lékař

Pokoj č. 715 Cit. National Bank (16. a Harney ulice)
TEL. DOUGLAS 4284
Mes. 1918 S. 14 St. Tel. Doug. 4605
Časuje od 9 h. dop. do 5 h. odp. Všeř. die ujednání.

Kavárna a Restaurant SLAVIE

Pravá česká kuchyně. Krajanům zavítavším do Omaha mohou posloužiti čístaři po kofji. Vše úplně nové zařízeno. Proti "Pokroku Západu".
FRANK BOUTIN, majitel.

Nejstarší český lékař v Omaze

DR. E. HOLOVCHINER

v č. 309 Pange Block, 15. a Harney ulice
naproti Orpheum divadlu
Telefon v Harney ulici: - Doug. 1438
Telefon v obytí: - Doug. 3988
Pacienty přijímá v obydli, na 16. a Castellar ul. po 6. hodině večerní.
X Ray zařízení.
Češi, potluhující lékařské porady, jsou vřele zváni.